Republic of the Philippines
Department of Education
Regional Office IX, Zamboanga Peninsula

Zest for Progress
Zeal of Partnership

JANUARY
Makugihon

FEBRUARY
Mahigugmaon

MARCH
Matinabangon

APRIL
Matinahuron

MAY
Mahapsay og Malinyo

JUNE
Maabtik og Musunod sa Insaktong Oras

JULY
Maantigo og Maabilidad

AUGUST
Maginhunahunaon para sa Uban

SEPTEMBER
Madaginoton

OCTOBER
Matinud-anon

NOVEMBER
Masaligan

DECEMBER
Maalampuon

3

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan - Modyul 5

Mga Produkto at Kalakal ng Kinabibilangang Lalawigan sa Rehiyon

Name of Learner: ______________________

Grade & Section: ______________________

Name of School: ______________________

Araling Panlipunan – Ikatlong Baitang
Ikaapat na Markahan – Modyul 5: Mga Produkto at Kalakal ng Kinabibilangang Lalawigan sa Rehiyon
Unang Edisyon, 2021

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisiyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Elmer H. Amoc	
Editor:	Mimie M. Opo	
Tagasuri:	Mimie M. Opo	
	Vilma C. Velasco	
Tagalapat:	Ronald G. Mandas	
Tagapamahala:	Virgilio P. Batan	- Schools Division Superintendent
	Lourma I. Poculan	- Asst. Schools Division Superintendent
	Amelinda D. Montero	- Chief Education Supervisor, CID
	Nur N. Hussien	- Chief Education Supervisor, SGOD
	Monina R. Antiquina	- Education Program Supervisor, Araling Panlipunan
	Jovencia M. Samante	- Public Schools District Supervisor
	Ronillo S. Yarag	- Education Program Supervisor, LRMS
	Leo Martinno O. Alejo	- Project Development Officer II, LRMS
	Psyche G. Macute	- School Principal (Cogon E/S)

Inilimbag sa Pilipinas ng

Department of Education – Region IX – Dipolog City Schools Division
Office Address: Purok Farmers, Olingan, Dipolog City
Telefax: (065) 212-6986
E-mail Address: dipolog.city@deped.gov.ph

Aralin 5	Mga Produkto at Kalakal ng Kinabibilangang Lalawigan sa Rehiyon

Alamin

Ang modyul na ito ay ginawa upang maiuugnay ang pakikipagkalakalan ng mga lalawigan sa Rehiyon IX at iba pang karatig na lugar na matatagpuan sa rehiyon. Ang bawat lalawigan ay may sariling likas na yamang pinagkukunan ng mga produkto ngunit may mga pagkakataon na ang pangangailangan ay kailangan pang kunin sa karatig na lugar o ibang tao. Dito nakikita ang pakikipagkalakalan ng mga tao sa isa't isa upang matugunan ang kanilang pangangailangan.

Pamantayan ng Pagkatuto:

- Natatalakay ang pinanggalingan ng produkto ng kinabibilangang lalawigan.

Pagkatapos mong mapag-aralan ang modyul, inaasahang iyong:

a. Natutukoy ang mga produkto at kalakal ng lalawigang kinabibilangan; at
b. Nakaguguhit ng mga produkto at kalakal na mula sa iba't ibang lalawigan sa Rehiyon IX.

Balikan

Gawain 1. PLUS o MINUS!

Panuto: Basahin ang mga pangungusap. Lagyan ng plus sign (+) kung ito ay pakinabang pang-ekonomiko ng mga likas yaman at minus sign (-) kung hindi.

Sagot	Mga Pangungusap
	1. Ang mga likas na yaman ay nagbibigay ng malaking pakinabang sa ekonomiya.
	2. May mga lalawigan na may ipinagmamalaking kalakal at produkto na nakatutulong sa pag-unlad nito.
	3. Hayaang ubusin ang mga likas yaman para matugunan ang ating pangangailangan.
	4. Pagyamanin ang mga likas na yaman dahil dito nagmumula ang mga produktong may pang-ekonomikong pakinabang.
	5. Ang mga likas na yaman ay hindi nakatutulong sa pag-unlad ng bansa.

Tuklasin

Gawain 2. TUKUYIN MO!

Panuto: Isulat ang iba't ibang produkto at kalakal na mula sa iyong rehiyong kinabibilangan.

Produkto	Pinanggalingang Lungsod o Lalawigan
1.	
2.	
3.	

Suriin

Gawain 3: HALINA MAGBASA'T MATUTO!

Ang mga rehiyon sa bansa ay may iba't ibang produkto na naaayon sa klima, katangiang pisikal at uri ng pananim dito. Subalit may mga panahong may kawalan o kakulangan ng produkto sa isang lalawigan. Dahil dito, kinakailangan ang pakikipag-ugnayan at pakikipagkalakalan ng bawat lalawigan sa rehiyon pati na rin ang iba't ibang rehiyon sa bansa nang sa gayon ay maibabahagi ang

mga pangangailangan sa ibang lugar na nangangailangan. Halimbawa, ang maraming bigas na ani ng Zamboanga del Sur ay ipinapadala sa ibang lalawigan sa rehiyon at iba pang panig ng bansa na may kakulangan sa bigas. Ang mga produktong prutas dito ay saging, mangga at iba pa. Mula sa mga yamang-dagat ay nakakapagluwas ito sa iba't ibang lalawigan ng daing na isda at pusit.

Ang Zamboanga del Norte na sagana sa yamang-dagat gaya ng tuna, marlin, dilis at makarel ay nagpapadala ng kaniyang produkto sa ibang lalawigan, lungsod at iba pang karatig na rehiyon. Sa Zamboanga del Norte

ay may mga produkto rin tulad ng goma at abaka. Dito din ay may palay, mais at niyog na naaani kagaya sa ibang lalawigan. Mayroon ding produktong tali, tsinelas, bag at kopra.

Ang mga prutas tulad ng lansones, kalamansi, saging at mangga ng Zamboanga Sibugay ay dinadala sa iba't ibang pamilihan ng iba pang lalawigan ng Zamboanga Peninsula. Mayroon ding ani ng gulay, bigas, mais, produksiyon ng mga kasangkapan na yari sa kahoy at konkretong gamit. May mineral din na uling na ginagamit sa planta ng enerhiya, elektrisidad at kusina.
Ang lalawigan at rehiyon ay umaasa sa ibang lalawigan o rehiyon kaya kailangang may pakikipag-ugnayan upang mapunan ang kakulangan nito tungo sa pag-unlad ng ekonomiya ng bawat isa.

Pamprosesong tanong:

1. Anong mga produkto ng iyong lalawigan na iniluluwas sa ibang lalawigan o rehiyon?

____
____
____

2. Sa iyong palagay, ano-anong produkto naman ang kinakailangan ng iyong lalawigan?

____
____
____

3. Paano nakatutulong ang produkto ng isang lalawigan sa ibang lalawigan?

____

____

____

Pagyamanin

Gawain 4: IGUHIT MO!

Panuto: Batay sa kaalamang iyong nabasa, magbigay ng dalawang (2) produktong kalakal na nagmula sa mga sumusunod na lalawigan. Iguhit sa kahon ang iyong sagot.

1. Zamboanga del Norte

2. Zamboanga del Sur

3. Zamboanga Sibugay

Gawain

Gawain 5: KULAYAN MO!

Panuto: Tingnan ang mga larawan at kulayan ang mga produkto o kalakal na nanggaling sa mga lalawigan sa Rehiyon IX.

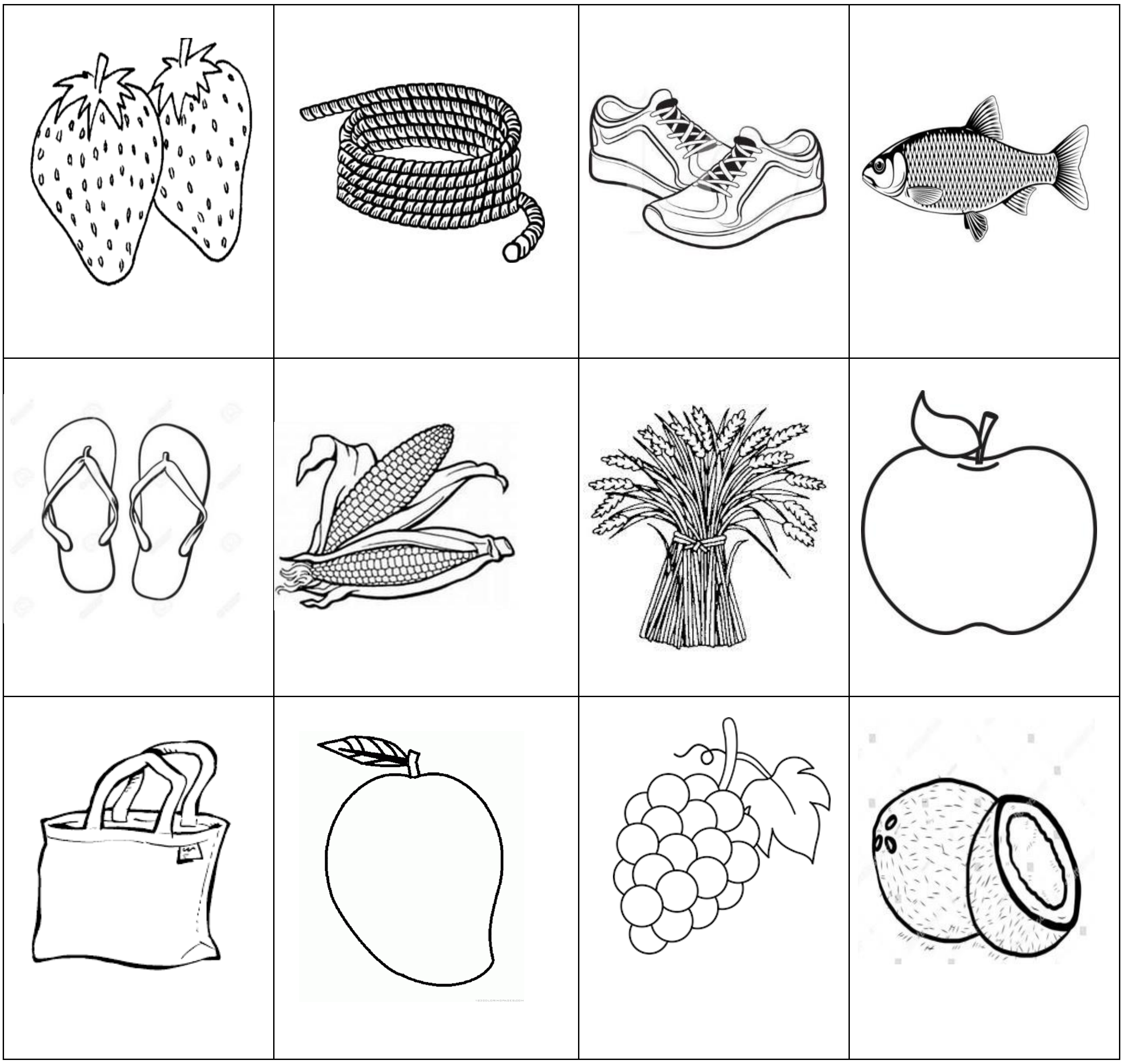

Isaisip

Gawain 6: BUUIN MO!

Panuto: Punan ang patlang ng mga angkop na salita upang mabuo ang kaisipan na nais ipahayag. Piliin lamang sa loob ng kahon ang sagot.

Zamboanga del Sur	*Zamboanga del Norte*	*Zamboanga Sibugay*
pangangailangan	*Rehiyon IX*	*Rehiyon X*

Ang mga lalawigan ng Zamboanga del Norte, Zamboanga del Sur at Zamboanga Sibugay ay matatagpuan sa (1) ___________. Ang (2) _________________ ay sagana sa yamang-tubig gaya ng tuna, marlin, dilis at makarel, at mayroon ring ibang produkto gaya ng goma, abaka, palay, mais, niyog, bag, tali at tsinelas. Ang (3) ________________ ay nagpapadala sa ibang lalawigan ng bigas at iba pang produktong agrikultural gaya ng niyog, saging, mangga at iba pa. Ang (4) _______________ ay may produksiyon ng prutas tulad ng ng lansones, kalamansi, saging at mangga. Mayroon ding gulay, bigas, mais, mineral na uling, kasangkapan na yari sa kahoy at konkretong gamit.

Sa madaling salita, makikita dito na ang mga lalawigan, karatig man o hindi, ay nakikipag-ugnayan sa isa't isa upang matugunan ang (5) _________________ ng mga mamamayan.

Tayahin

Panuto: Basahin ang bawat tanong. Bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Ang mga rehiyon sa Pilipinas ay may iba't ibang produkto na naaayon sa _______________.

   A. imprastruktura sa lugar
   B. populasyon ng mamamayan
   C. namumuno at kasapi ng lalawigan
   D. klima, katangiang pisikal at pananim

2. Ang mga lalawigan sa rehiyon ay umaasa sa ibang lalawigan kaya kailangang may __________ sa isa't isa upang mapunan ang kakulangan nito sa kanila.

   A. pakikipag-ugnayan C. imprastruktura
   B. pakinabang D. pagtatanim

3. Si Aling Epay ay may malaking tindahan ng bigas. Ang inaangkat na palay para sa kanyang tindahan ay karaniwang galing sa _______________.

A. Zamboanga Sibugay
B. Zamboanga del Norte
C. Zamboanga del Sur
D. Misamis Occidental

4. Ang mga inaangkat na goma at abaka ay karaniwang galing sa lalawigan ng _________________.

A. Zamboanga del Sur
B. Zamboanga City
C. Zamboanga Sibugay
D. Zamboanga del Norte

5. Ang mga palengke sa Pagadian City ay umaangkat ng lansones, kalamansi, saging at mangga sa _____________.

A. Zamboanga del Sur
B. Zamboanga Sibugay
C. Misamis Occidental
D. Zamboanga del Norte

Karagdagang Gawain

Gawain 7: WORD HUNT

Panuto: Hanapin at bilugan ang sumusunod na salita sa kahong nasa ibaba. Ang mga salita ay maaaring patayo, pahalang, o pabaliktad.

1. PALAY
2. SAGING
3. MANGGA
4. ISDA
5. GOMA

A	G	O	M	A	N	O
M	A	N	G	G	A	F
B	C	E	G	M	A	P
A	H	I	E	N	E	A
D	B	G	M	Y	S	L
S	A	G	I	N	G	A
I	N	O	T	E	S	Y
C	D	A	N	V	E	T

BALIKAN:
Gawain 1: Plus, o Minus!
1. +
2. +
3. –
4. +
5. -

TUKLASIN:
Gawain 2: Tukuyin Mo!
1.–3. Maaaring iba-iba ang mga sagot.

SURIIN:
Pamprosesong Tanong:
1.–3. Maaaring iba-iba ang mga sagot na nakabatay sa tekstong nabasa at sariling opinyon.

GAWAIN:
Gawain 5: Kulayan Mo!

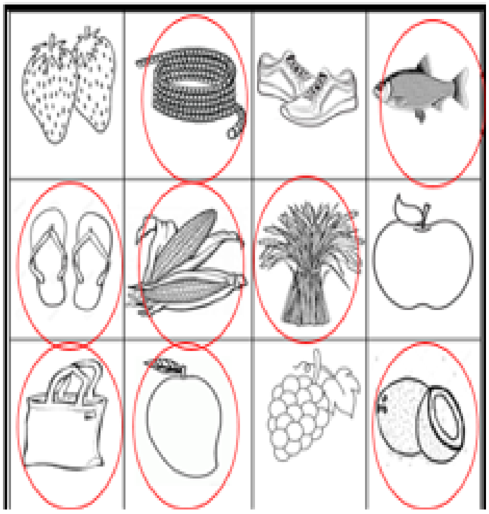

PAGYAMANIN:
Gawain 4: Iguhit Mo!
1.–3. Maaaring iba-iba ang mga sagot na nakabatay sa tekstong nabasa at sariling opinyon.

ISAISIP:
Gawain 6: Buuin Mo!
1. Rehiyon IX
2. Zamboanga del Norte
3. Zamboanga del Sur
4. Zamboanga Sibugay
5. pangangailangan

TAYAHIN:
1. D
2. A
3. C
4. D
5. B

KARAGDAGANG GAWAIN:
Gawain 7: Word Hunt

A	G	O	M	A	N	O
M	A	N	G	G	A	F
B	C	E	G	M	A	P
A	H	I	E	N	E	A
D	B	G	M	Y	S	L
S	A	G	I	N	G	A
I	N	O	T	E	S	Y
C	D	A	N	V	E	T

Susi sa Pagwawasto

SANGGUNIAN

Aklat / Modyul:

Balsamo et al., (2019). Araling Panlipunan 3- (Kagamitan ng Mag-aaral) Rehiyon IX, Zamboanga Peninsula. (Unang Edisyon). Kagawaran ng Edukasyon.

Mga Pinagkunan ng Larawan:

Free Strawberry Black and White. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/pkVyCBcv9kzPkVoz9

Clip Art Black and White Rope PNG Image. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/yNVGFM6VBUPZ5sLX6

Shoe Black and White Clipart | White tennis shoes, Shoes clipart, Black Shoes Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/hQwXnByh8vAkTmxE7

Roach fish black and white stock vector. Illustration of fresh. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/4sCbG1bxBkkFntfB6

Pair of flip flops, summer time vacation attribute, slippers. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/MMtw76c4LE912p1E9

Free Black and White Corn, Download Free Clip Art, Free Clipart on Clipart Library. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/j5obUA4boAb2SH9G8

Rice Bundle Images, Stock Photos & Vectors | Shutterstock. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/hAgZguRU6k3UbH7ZA

Apple black and white apple clipart black and white | Apple Clipart Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/2kTkrNCucUDcEDHt5

Free Shopping Bag Clipart Black and White, Download Free Clipart, Free on Free Clipart on Clipart Library. Kinula mula sa https://images.app.goo.gl/PVaxKsHd9cXZDgvY9

Free Mango Clipart Black and White, Download Free Clipart, Free on Free Clipart on Clipart Library. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/EUGXfBVGQihQvi689

Grapes Black and White Lineart - Free Clip Art | Fruit coloring pages, Grape drawing, coloring pages. Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/be1NdYsMVKj22pkw6

Coconut Cartoon Vector Illustration Black White Stock Vector Kinuha mula sa https://images.app.goo.gl/oNka7QMYgTehuus2A

Region IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboangueños, Tagalogs, Bicolanos,
Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Region IX
Our..
Eden...
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost!,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not-cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out at need for thy dear sake
To dye with its crimson the waking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o 'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, 0 my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
'T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no more
Unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o'er
That my ashes may carpet earthly floor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and light, with song and lament I fare,
Ever repeating the faith that I keep.

My Fatherland ador'd, that sadness to my sorrow lends
Beloved Filipinas, hear now my last good-by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e'er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed!
Give thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that lightened my way;
Beloved creatures all, farewell! In death there is rest!

I Am a Filipino, by Carlos P. Romulo

I am a Filipino–inheritor of a glorious past, hostage to the uncertain future. As such I must prove equal to a two-fold task–the task of meeting my responsibility to the past, and the task of performing my obligation to the future.

I sprung from a hardy race, child many generations removed of ancient Malayan pioneers. Across the centuries the memory comes rushing back to me: of brown-skinned men putting out to sea in ships that were as frail as their hearts were stout. Over the sea I see them come, borne upon the billowing wave and the whistling wind, carried upon the mighty swell of hope–hope in the free abundance of new land that was to be their home and their children's forever.

I am a Filipino. In my blood runs the immortal seed of heroes–seed that flowered down the centuries in deeds of courage and defiance. In my veins yet pulses the same hot blood that sent Lapulapu to battle against the first invader of this land, that nerved Lakandula in the combat against the alien foe, that drove Diego Silang and Dagohoy into rebellion against the foreign oppressor.

The seed I bear within me is an immortal seed. It is the mark of my manhood, the symbol of dignity as a human being. Like the seeds that were once buried in the tomb of Tutankhamen many thousand years ago, it shall grow and flower and bear fruit again. It is the insignia of my race, and my generation is but a stage in the unending search of my people for freedom and happiness.

I am a Filipino, child of the marriage of the East and the West. The East, with its languor and mysticism, its passivity and endurance, was my mother, and my sire was the West that came thundering across the seas with the Cross and Sword and the Machine. I am of the East, an eager participant in its spirit, and in its struggles for liberation from the imperialist yoke. But I also know that the East must awake from its centuried sleep, shake off the lethargy that has bound his limbs, and start moving where destiny awaits.

I am a Filipino, and this is my inheritance. What pledge shall I give that I may prove worthy of my inheritance? I shall give the pledge that has come ringing down the corridors of the centuries, and it shall be compounded of the joyous cries of my Malayan forebears when first they saw the contours of this land loom before their eyes, of the battle cries that have resounded in every field of combat from Mactan to Tirad Pass, of the voices of my people when they sing:

"I am a Filipino born to freedom, and I shall not rest until freedom shall have been added unto my inheritance—for myself and my children and my children's children—forever."